

Pieni apteekkisääntelyn lieventäminen toisi suuret hyödyt

Avance Asianajotoimisto Oy:n Economics & Policy -praktiikka on laatinut yksityiskohtaisen ehdotuksen vähittäisapteekkimarkkinan sääntelyn lieventämisestä ja arvioinut tästä aiheutuvia lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia. Selvityksen laatimista ovat tukeneet kaupan alan toimijat. Tänään julkaistava raportti (saatavissa erikseen Avance www-sivuilla; ks. linkki tämän tiivistelmän lopussa), **Apteekkilainsäädännön uudistaminen – Arvio ehdotetun sääntelymuutoksen vaikutuksista**, osoittaa, että lääkkeiden saatavuus paranisi, hinnat laskisivat ja uudet innovatiiviset toimintatavat niin verkko- kuin kivijalka- apteekeissa yleistyisivät sääntelyn lieventämisen myötä.

Yksi raportin kirjoittajista, Avancen osakas **Mikko Alkio** huomauttaa, että *”Lääkkeiden vuosimyynti Suomessa on yli kolme miljardia euroa, josta julkinen sektori maksaa kaksi miljardia; myös julkisen talouden kestävyys näkökulmasta on äärimmäisen keskeistä pohtia, miten alaa voisi kehittää edelleen. Lääkkeillä on nyt Suomessa matalat tukku- mutta korkeat vähittäismyyntihinnat. Kaikki 2000-luvulla tehdyt selvitykset ovat peräänkuuluttaneet apteekkialan kokonaisuudistusta. Aiemmat raportit eivät kuitenkaan ole menneet uudistuksen yksityiskohtiin tai arvioineet sen markkinavaikutuksia. Nämä puutteet halusimme nyt korjata. Arvioisin, että ehdotuksellamme olisi hyvinkin merkittävät vaikutukset, varsinkin jos mukaan laskettaisiin vielä kansanterveydelliset hyödyt. Maan hallitukselle olisikin tarjolla suuret tuotot lähes olemattomalla riskillä.”*

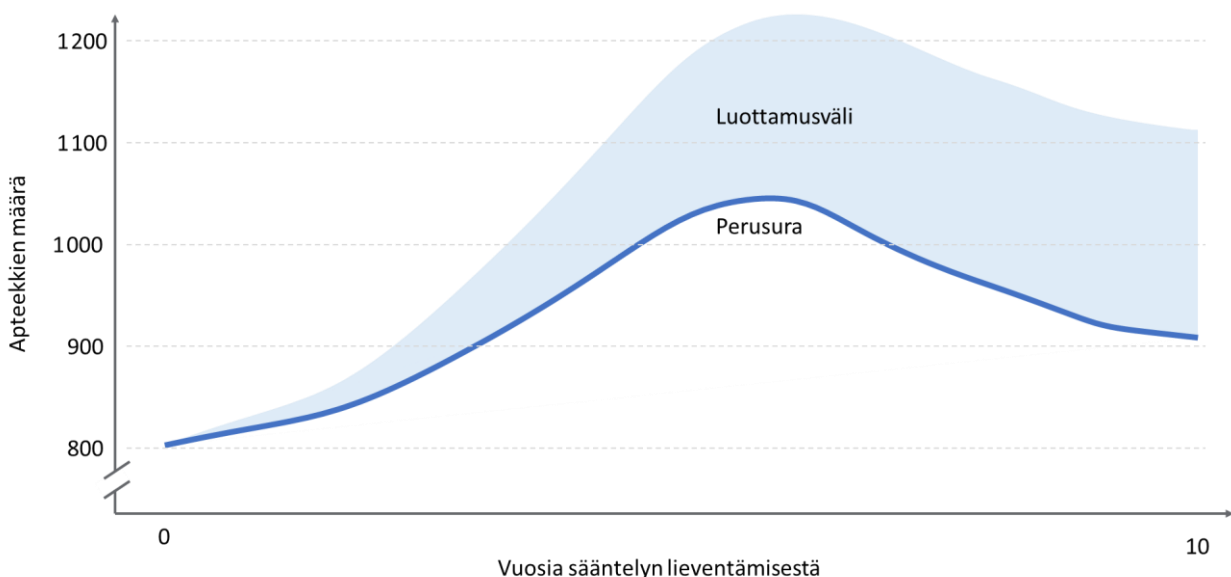
Raportin toinen kirjoittaja Senior Associate **Lasse Nordström** toteaa, että *”Läaketurvallisuus on keskeinen tavoite, jota mikään apteekkilainsäädännön uudistus ei saa vaarantaa. Ehdotuksessamme apteekkimarkkina pysyy edelleen tiukasti viranomaisohjauksessa. Nähdäksemme pienin lainsäädännöllisin muutoksin olisi saavutettavissa merkittäviä – kansanlaisten ja kansantalouden eduksi koituvia – tehokkuusetuja. Ehdotuksessamme nykyjärjestelmän pääpiirteet säilyisivät – ajatuksenamme on, että saatujen kokemusten perusteella järjestelmää kehitettäisiin edelleen – esimerkiksi ehdotuksemme aluksi sellaisenaan jatkuvaa apteekkiveroa säättämällä.”*

Raportin kolmas kirjoittaja Senior Economist **Petri Rouvinen** huomauttaa, että *”Omistus- ja toimialarakenteet toki muuttuisivat sääntelyn lieventämisen seurauksena, mutta nykyisillä apteekeilla olisi tässä murroksessa merkittäviä etuja puolellaan. Myös pitkällä aikavälillä Suomen apteekkijärjestelmä pysyisi keskeiseltä osin yrittäjävetoisena; kansallisina ketjuina toimivia apteekkejakin olisi markkinoilla useita. Kaiken kaikkiaan Suomessa olisi myös pitkällä aikavälillä ainakin puolen tusinaa apteekkitoimintaa harjoitettavaa päätahoa. Apteekkien määrä nousisi ja apteekkialan työllisyys kasvaisi. Ehdottamamme alkuvaiheen hintakilpailu olisi rajattua, joten kyse olisi pikemminkin tehokkuus- ja laatukilpailusta esimerkiksi apteekkien hyvissä sijainneissa, laajoissa aukioloajoissa, nopeissa palveluissa ja innovatiivisissa toimintatavoissa.”*

Raportissa ehdotetaan apteekkien omistus- ja yhtiömuotorajoituksista luopumista, siirtymistä apteekkien määrän osalta tarveharkinnasta sopivuusharkintaan sekä itsehoitolääkkeiden rajatun hintakilpailun sallimista ja puhtaan verkkoapteekkitoiminnan mahdollistamista. Raportissa sääntelyyn ehdotetut muutokset sekä säilytettävät elementit ilmenevät oheisesta taulukosta.

Uudet elementit	Säilytettävät elementit
<ul style="list-style-type: none"> • Ei omistus- ja yhtiömuotorajoituksia. <ul style="list-style-type: none"> - Edelleen vertikaalisen integraation kieltö koskien lääkeyhtiöitä. • Tarveharkinnasta sopivuusharkintaan. <ul style="list-style-type: none"> - Apteekkiluvan määrä- ja sijaintirajoituksista luovutaan; viranomaisen arvioi edelleen toimijan. - Jos lupaehdot eivät täyty, luvan menettää. • Itsehoitolääkkeiden rajattu hintakilpailu. <ul style="list-style-type: none"> - Nykyiset tukku- ja vähittäishinnat maksimihinnoiksi. - Kanta-asiakasalennukset ovat sallittuja, kytty reseptilääkkeiden hankintaan kielletty. • Sujuvampaa verkkoapteekkitoimintaa. <ul style="list-style-type: none"> - Verkkoapteekkien osalta ei edellytetä fyysistä toimipistettä. - Tunnistus-, turvallisuus- ja neuvontaehdot täyttyvä myös verkkoapteekeissa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Farmasian osajat neuvonnassa. <ul style="list-style-type: none"> - Farmasian osajan neuvontaa viivytystä saatavissa resepti- ja itsehoitolääkkeissä. • Proviisorit apteekkien johdossa. <ul style="list-style-type: none"> - Jokaisen toimipisteen johtamisessa oltava mukana proviisori; sama henkilö tässä roolissa korkeintaan neljässä apteekkitoimipisteessä. • Apteekki erillisenä. <ul style="list-style-type: none"> - Apteekkitoiminnot pidettävä erillisyyhtiöissä; toimipaikkakohtainen erilliskirjanpito. - Apteekeilla oltava oma muusta kaupasta eristetty toimitila; ei muuta myyntiä samassa tilassa. • Apteekkivero. <ul style="list-style-type: none"> - Koko apteekkitilan myynti apteekkiverolla. - Tulos apteekkiveron jälkeen verollinen. - Apteekkiveron uudelleenarvointi kolmen vuoden pilottivaiheen jälkeen.

Konservatiivisen laskelman mukaan apteekkitoimipisteiden määrä lisääntyisi 11 % siten, että syrjäalueilla apteekkipalvelujen saatavuus pysyisi vähintään nykyisellään.¹ Itsehoitolääkkeiden ”rajoitetussa putkessa tapahtuva” hintakilpailu laskisi vähittäishintoja 5 %. Apteekkien määrässä 10 vuoden aikajaksolla arvioitavaksi tapahtuvaa muutosta on esitetty oheisessa kuviossa.

¹ Analyysi perustuu Tilastokeskuksen toimipaikkakohtaisiin tarkkoihin sijainteihin sekä kuntakohtaiseen apteekkimarkkinapotentiaaliin arvioituna Kelan ja Fimean tuottamien lääkemenotietojen kautta.

Lisätietoja raportista antaa Avancen Senior Economist **Petri Rouvinen** (petri.rouvinen@avance.com; +358 50 367 3474).

LIITTEET

- Executive Summary in English:
<https://www.avance.com/wp-content/uploads/2019/05/AVANCE-Pharmacy-Summary-27-5-2019.pdf>
- Tämän tiivistelmän taustalla oleva raportti: Mikko **Alkio**, Lasse **Nordström** ja Petri **Rouvinen**:
Apteekkilainsäädännön uudistaminen – Arvio ehdotetun sääntelymuutoksen vaikutuksista. Avance Asianajotoimisto Oy:n Economics & Policy -praktiikan raportti 27.5.2019.
<https://www.avance.com/wp-content/uploads/2019/05/AVANCE-Apteekki-Raportti-27-5-2019.pdf>
- Powerpoint-esitys raportista: Mikko **Alkio**, Lasse **Nordström** ja Petri **Rouvinen**:
Apteekkilainsäädännön uudistaminen – Arvio ehdotetun sääntelymuutoksen vaikutuksista. Avance Asianajotoimisto Oy:n Economics & Policy -praktiikan Powerpoint-esitys 27.5.2019.
<https://www.avance.com/wp-content/uploads/2019/05/AVANCE-Apteekki-Esitys-27-5-2019.pdf>